Dnro 001/81/2017

Lotta Savinko

26.6.2017

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantutijakuuleminen keskiviikkona 28.6.2017 klo 11.30

Valtioneuvoston U-kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta

Akava pitää yleisesti komission suositusta työelämän tasapaino -direktiivistä kunnianhimoisena ja eteenpäin katsovana. Sukupuolten yhtäläisten mahdollisuuksien vahvistaminen työelämässä ja erityisesti naisten työllisyysasteen nostaminen ovat ensisijaisia tavoitteita niin EU:ssa kuin Suomessa.

Tarkasteltaessa komission esitystä erityisesti suomalaisen työelämän tasa-arvon kannalta Akava haluaa painottaa perhevapaajärjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen, hoitovastuun jakamisen sekä joustavamman työn ja yksityiselämän painoarvoa ja tärkeyttä. Isyysvapaan vähimmäisvaatimusten saaminen myös EU-tasoisesti on eurooppalaisessa mittakaavassa tärkeätä, vaikkei se suomalaiseen kansalliseen lainsäädäntöön esityksen muotoisena vaikuttaisikaan (direktiiviehdotuksen 4 artikla). Vanhempainvapaan osalta direktiiviehdotuksessa edellytetty yksilöllinen oikeus vähintään neljän kuukauden vanhempainvapaaseen, joka ei ole siirrettävissä toiselle vanhemmalle, vaatisi toimiakseen vanhempainvapaan pidentäminen nykyisestä määrästä. Toisin sanoen mahdollinen direktiivin implementointi siten, että nykyisen järjestelmän äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaat ainoastaan uudelleen korvamerkittäisiin nykyisten päivien puitteissa, ei lisäisi suomalaisen perhevapaajärjestelmän joustavuutta perheiden eikä työelämän osalta. Kummallekin vanhemmalle korvamerkityt pidemmät jaksot ovat oikeansuuntaiset, mutta vaativat näiden lisäksi vanhempainvapaa-osion, joka on vanhempien kesken itsenäisesti jaettavissa.

Direktiiviehdotuksen 5 artiklan mukainen edellytys vanhempainvapaan käytöstä siihen saakka, kunnes lapsi täyttää vähintään 12 vuotta, olisi oikeansuuntainen muutos myös Suomen kannalta. Esimerkiksi Ruotsissa muutettiin perhevapaajärjestelmää direktiiviehdotuksen mukaiseksi vuonna 2014. Suomen osalta perhevapaiden päättyminen pääsääntöisesti siihen, kun perusopetuksessa oleva lapsi aloittaa toisen lukuvuoden, on syytä muuttaa vastaamaan direktiiviehdotusta. Samaa ikärajaa tulisi nostaa myös koskien direktiiviehdotuksen 9 artiklan mukaista työntekijän oikeutta pyytää joustavia työjärjestelyjä.

Lotta Savinko 26.6.2017

Direktiiviehdotuksen 6 artiklan mukainen ns. omaishoitovapaa on aloitteena kannatettava, mutta vaatii laajempaa pohdintaa ja selvitystä. Omaishoito on lisääntynyt ja lisääntyy, ja tulee vaatimaan yhä useammalta työntekijältä ja työnantajalta uudenlaista työn ja perhe-elämän yhteensovittamista ja sitä ohjaavaa säätelyä. Vaarana on, että omaishoitovapaa lisää naisten hoitotaakkaa ja tätä kautta kasvattaa entisestään sukupuolten välistä eroa työelämässä niin kokoaikatyön määrän, palkan, uralla etenemisen ja eläkkeiden suuruuden suhteen.

Direktiiviehdotuksen 11 ja 12 artiklan mukaisten syrjimättömyyden ja irtisanomissuojan sekä todistustaakan osalta Akava pitää tärkeänä, että työntekijöiden nykyistä suojaa laajennettaisiin suojelemaan kaikkia tasapaino-direktiiviehdotuksen osa-alueita, niin isyysvapaan, vanhempainvapaan, omaishoitovapaan ja joustavia työjärjestelyjä käyttävien työntekijöiden osalta. Akava painottaa erityisesti syrjimättömyyden ja irtisanomissuojan sekä todistustaakan osalta suojan tärkeyttä paitsi erilaisten vapaiden aikana, niin suojan vahvistamista töihin palattaessa työsuhteen säilyttämisen osalta sekä työnteon ehtojen osalta.

Akava ry:n puolesta

Lotta Savinko
Johtava asiantuntija